СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 23. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 29. січня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 23. Jersey City, N. J., Wednesday, January 29, 1930. THREE CENTS.

МИЧЕЛ БЕРЕТЬСЯ ДО ПРОКУРАТОРІВ

УСУНЕ ВСІХ, ХТО СИМПАТИЗУЄ З ВОРОГАМИ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 28 січня. — Генеральний прокуратор Мичел заповів, що іменуватиме тільки таких прокураторів і їх помічників, котрі не вживають алкоголічних напитків і є за форсування прогибіції. Хто пе горівку, цей не надається до переслідування тих, які нарушують прогибіційні приписи.

Ота заява Мичела, виявлена в листі до одного з адвокатів, якого імени не виявлено, викликала у Вашингтоні загальне здивовання.

НОВА ЛЕТНИЧА КАТАСТРОФА.

КЕНЗАС СИТІ (Мізурі), 28 січня. — З невідомих причин експльодував літак з 5 подорожними і згорів до чиста. Всі особи згинули на місці.

СОНЯШНА ЛЯМПА.

СОНЯШНІ ЛЯМПИ ОСВІТЛЮВАТИМУТЬ НЕЗАБАРОМ ПИВНИЦІ И НАЙТЕМНІШІ ЗАКУТКИ.

НЮ ЙОРК, 28 січня. — В короткім часі прийде кінець дотеперішній жарівці. Її місце займе нова, сонячна лямпа. Таке заповів д-р М. Люкиш, котрий є директором одної з лябораторій „Ди Нешенел Лемп Воркс енд ди Дженерел Електрик Компані".

Люкиш подає, що в лябораторіях викінчується новий рід лямпи, яка цілковито змінить наше життя, продовжить його, уздоровить і упріємнить. Нова соняшна лямпа буде розкидати такісамі лучі як сонце, тільки далеко здоровіші. Люде будуть в силі жити весь час під благородним діланням тих лучів. Це буде тесаме, як би жити серед гір, втягаючи весь час свіжий воздух і огріваючись соняшними лучами.

ВЯЗНІ НА СУДІ.

ОБОРН, 28 січня. — Ще нема кінця з останнім бунтом вязнів, бо саме тепер судитимуть 6 вязнів, обжалованих за вбивство свого товариша. Вязнів привезено до суду скованих під охороною сильного військового конвою.

ГУВЕР РЕЗИГНУЄ З ПРИВІЛЕЮ.

ВАШИНГТОН, 28 січня. — Знаючи, що президент Гувер є завзятим рибалкою, віднеслися до президента з рамени леґіслятури стейту Вірджінії з пропозицією добути для нього спеціяльний дозвіл для ловлі риби через цілий рік. Президент Гувер подякував за ввічливість, але не хотів погодитися, щоби ради нього змінювати закон чи робити якісь спеціяльні виймки.

ЗАБАГАТО БАЛАКАЮТЬ.

ОЛБАНІ 28 січня. — Прогибіційний окружний адміністратор, Вилєм Мосс, заборонив прогибіційним агентам говорити про справу форсування прогибіції. Каже, що агенти розповідають ріжні дива, які тільки шкодять самій справі.

МИТОВІ СТОРОЖІ — ХАБАРНИКИ.

НЮ ЙОРК, 28 січня. — Французька корабельна лінія видала за останній рік $35,000 на детективів, щоби розслідити справу пачкарства алькоголю з французьких кораблів, які припливають до Ню Йорку. Виходить, що бутлеґерія пускала на корабель сама шова сторожа, побираючи за це відповідні хабарі.

КОНТРОЛЮЮТЬ ЛІКАРІВ.

КАЖУТЬ ІМ ОЗНАЧУВАТИ РІД ХОРОБИ, КОЛИ ЗАПИСУЮТЬ ХОРОМУ ГОРІВКУ.

НЮ ЙОРК, 28 січня. — На мітинґу Медичного Товариства ухвалено резолюцію в справі протесту лікарів проти обмежування їх дотеперішних прав. Резолюція звертається проти тому, щоби змушувати лікарів вписувати на рецептах рід хороби пацієнта, коли йому приписується вживання алькоголічних напитків.

Протестуючі лікарі піднесять, що священик не виявляє завіреної йому на сповіди тайни, ні адвокат не оголошує того, що йому розповів його клієнт. І лікар не може виявляти хороби пацієнта. Так було досі й таке практикується у всіх культурних краях, так повинно бути і надалі в Америці.

ПОГОДИВСЯ З ЖИДАМИ.

НЮ ЙОРК, 28 січня. — До Америки приїхав давати відчити румунський університетський професор Йорґа, відомий головно з того, що виховував румунського наслідника престола Кароля, котрий ізза скандалів покинув Румунію і живе в Парижі.

Йорґа був відомий ще й зі своїх протижидівських виступів. Найбільше ненавидів Жидів за те, що в їх руках опинилася торговля. Тепер він змінився. Каже, що Румунія є вже сильною державою і не боїться жидівської конкуренції. Тому нема вже причини до виступів проти Жидів. Для нюйорських Жидів і та заява була вже вистарчаючою. Вони забули недавні антисемітичні виступи Йорґи й витали його дуже сердечно.

$2,000,000 НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 28 січня. — Відомий філянтроп Едвард Бок залишив у своїм завіщанню на ріжні гуманітарні ціли $2,000,000.

ЗАНОСИТЬСЯ НА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 28 січня. — На нарадах кравців, на яких говоритиме Велєм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, вирішиться справа кравецького страйку, котрий обійме 44,000 робітників.

День розпочаття страйку задержано в тайні. Мабуть зачнеться страйк не скорше як за тиждень.

ДУХОВЕНСТВО ЗА ВИБОРЧЕ ПРАВО ЖІНОК.

В Еспанії ходять чутки, що право виборче буде надане й жінкам. Думку цю піддержує духовенство, натомісць противляться їй ліберальні круги, боячися, що жінки... не підуть з духом часу.

ПОЖЕЖА В ОЛЕСЬКУ.

В Олеську (пов. Золочів) вибухла пожежа в крамниці бланітних товарів Хаим Габель. Вогонь перекинувся на сусідню крамницю в тім домі та заки змогли перевести ратункову акцію, згоріло 14 крамниць. Шкоди є на 60 тис. зол. Причина пожежі невідома.

НОВА ГРОМАДА В ЯВОРІВЩИНІ.

„Дзєннік Устав" з дня 30. XII. 1929, оголошує розпорядок міністра внутрішніх справ про утворення нової сільської громади Шутова у яворівськім повіті. До цеї громади будуть належати будівельні і грунтові парцелі. що досі належали до сіл Бонів і Порудно.

ЖЕРТВИ ТУРИСТИКИ.

Статистика виказує, що в останніх 3-ох роках у швайцарських горах згинуло 185 осіб, з цього 29 осіб, що в зимі згинули серед снігів, заблудивши в горах, 26 осіб утратило через необережність зі скель. 52 підчас лещетарських перегонів, а причини смерти инших є невідомі.

МІЛІОНОРІЧНИЙ ЧЕРЕП З ГОЛОВИ.

Один хінський геольоґ при своїх розкопах, котрі він робив біля Пекінґу, відкрив гріб, у якім знайдено череп, котрого старість обчислюе на один міліон років.

ВОВКИ У ВІЛЕНЩИНІ.

З Вильна доносять, що в свенцянському повіті появилися стада вовків, які роблять величезні шкоди. З одного села вовки порвали семеро овець і вдушили одного коня.

ЗАЛІЗНИЧНИЙ ШЛЯХ МІЖ КРЕМЯНЦЕМ І ЗБОРОВОМ.

Польське міністерство комунікації опрацьовує проект будови залізничої лінії між Кремянцем і Зборовом, правдоподібно через Почаїв і Залізці.

ПРИ ОПЛАТКУ.

Сторожиха камениці при вул. Зеленій 41 у Львові, Камиля Возняк, на Святий Вечір не хотіла поділитися оплатком зі своїм мужем, а цей, не довго думаючи, зловив зі стола ніж і вбив його їй у плечі. Каритка швидкої допомоги перевезла Возняьову в лічницю.

НАЙБІЛЬШИЙ ПРОЦЕС О РОЗВІД.

В Мельбурні (Австралія) покінчився недавно найбільший дотепер процес о розвід. Один дуже богатий купець, Гамбоку, розійшовся зі своєю жінкою. Протоколи, зняті із свідків, обнимають 1821 сторін писаних на машині. Кошти виносять 17,000 фунтів стерлінгів. Жінка жадала одни міліон фунтів відшкодовання, але чоловік не хотів заплатити цеї суми і скликав половину міста на свідків, щоби довести, що жінка не була вірна. І подання жінки було відкинене.

ПРОТИРЕЛІГІЙНИЙ ШАЛ НА РАДЯНЩИНІ.

У всіх великих містах СССР 24 і 25 грудня відбувалися безбожницькі вистави. На площах публично демонстровано протирелігійні фільми, а спеціяльні відділи чрезвичайки ходили по домах і гнали людність оглядати фільми.

НОВИЙ ТОЛСТОЙ СОВЕТСЬКОЇ РОСІЇ.

Професор Н. П. Павлов, який недавно святкував 80 літ свого життя, є найцікавішою людиною цілої сучасної Росії. Це одинокий чоловік, який без страху висказує свої думки, критикуючи сучасне совітське правління. Це нам нагадує місце, яке занимав Толстой під царським правлінням. Він один міг говорити і писати про правління, що хотів. Впрочім Толстой не скрадався висказати думку, що царизм не вартує й сотика і є добрим хіба тільки для наповнювання темниць. Таксамо і Павлова ніхто з сучасного правління не торкається зі страху перед чужинцями, між якими Павлов знаний як великий муж. Навпаки, йому правління признало ще з нагоди святкування 80 літ його життя 1,000 рублів в золоті, для його медичної лябораторії, в якій він витревало працює.

БЕРОБІТТЯ В ПОЛЬЩІ.

З Варшави подають статистичні дані про стан безробіття в Польщі: Останнього тижня 1929 р. у Польщі було 160,000 безробітних. Дирекція фонду для безробітних звернулася з просьбою до міністерства фінансів виплатити частину суми, яка належиться дирекції цього фонду у висоті 22 міл. зол. для допомоги безробітним. Ця сума зібрана із вплат промисловців і якщо міністерство виплатить хоч частину тої суми, то безробітні в найближчому часі дістануть одноразову допомогу.

ПОЖЕЖА В ЧЕСЬКІМ МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ.

З Праги повідомляють, що першого дня свят вибухла в міністерстві освіти на третьому поверсі пожежа, яка, не зважаючи на швидкий приїзд пожежної сторожі, знищила велику частину будинку.

Пожежа охопила ту частину будинку, в якій містяться великі збірки чеського прикладного мистецтва (кружева, скляний промисл і т. д.) історичномузеальної вартости. Шкода образована на кілька міліонів чеських корон, така, що її в богато випадках не можна направити, бо пропали рідкі історичні памятки.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ.

В Підсохолі коло Соколівки, золочівського повіту, вийшла дівчина Марія Бачинська в четвер 26/XII вечером з хати й не вернула домів цілу ніч. По довгих пошукуваннях над ранком другого дня найдено в садку її труп з затягненою хустиною на шиї.

ЗЛОДІЙ ЖЕНИХОМ.

До мешкання Гринька Антонова в Бабиній, пов. Каминка Струмилова, прибув якийсь мущина й по кількох годинах побуту освідчився дочці хазяїна, Меланії. Мило заскочені господарі положили жениха спати, а другого дня не стало ні жениха ні 26 зл., які були в скрині.

ЖИДІВКА БІНІСТРОМ СКАРБУ В СССР.

На останньому засіданню іменовано народним комісарем фінансів Жидівку Ґезу Яковлеву. Це єдина жінка-міністер у Раді Комісарів.

ЗАТОПЛЕНЕ МІСТО.

Коло багамського архіпелягу моряки запримітили підчас відпливу моря невідомий острівець, що виринав із морських глибин, а на цьому острові руїни міста. На той острів вислано наукову експедицію, яка ствердила, що місто на цьому острові було зруйноване підчас землетрусу ще перед відкриттям Америки, а сам остров затонув під водою. Затоплене місто має старомексиканські будівлі і багато цікавих памяток.

СТАТИСТИКА ДОМАШНИХ ПОЦІЛУНКІВ.

Один англійський адвокат, який недавно помер, полишив цікаву статистику. Він записував щоденно всі взаїмні поцілунки з своєю жінкою на протязі 20 літ. В першім році подружжа число поцілунків досягнуло поважну цифру, 30,-000, отже 100 поцілунків денно. В другім році число це знизилось до половини; в третім около 10 поцілунків денно. По 5 літах тільки два поцілунки на день: рано і вечером. Так ішло аж до 15-го року подружжа. Пізніше поцілунки значно рідшають. Вкінці устають цілковито.

ДОЗВІЛ З ОБМЕЖЕННЯМИ.

Читальня „Просвіти" в Синевідську Вижнім дістала від старостства в Сколім дозвіл на свято „Просвіти", але з тим застереженням, що з предложеної програми вичеркнено деклямацію поеми Шевченка „Посланіє" (...бо зміст її може викликати почуття ненависти до польського народу і держави"...). Одночасно зазначено в дозволі, що вступне слово д-ра Булака й освітній реферат Н. Карпинця мають бути вільні від всяких політичних алюзій і „не заверацьцех невласцівих і нєльояльних". Тому, що такі дозволи на просвітянські свята, зокрема заборона деклямації „Посланія" Шевченка, є всеж таки навіть у наших відносинах доволі рідкі, подаємо це до відома нашого загалу. — („Діло").

ВИПАДОК ТЕЛЕПАТІЇ.

Один значний професор з Міляна (Італія) відчув одного з минулих днів сильне занепокоєння супроти долі його дочки, молодої женщини, що знаходилася на острові Гебриди. Приятелям та знакомим заявив, що не може докладно зрозуміти свойого предчуття, але він певний, що якесь нещастя постигло його любу дочку. І справді по двох днях одержав телеграму із звісткою, що його дочка померла. Мається розуміти, що цей припадок телепатії широко обговорюють у всіх кругах в Міляні.

ДИТИНА ЖЕРТВОЮ ПОЖЕЖІ.

На днях вибухла пожежа в помешканні Івана Кохана на фільварку Жожанка у Сокальщині. Вогонь охопив убрання 9-літньої дівчини Олени, яка так попарилася, що в короткім часі померла.

ПОЧАТКИ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДУЖЕ ВАЖКІ

ГОЛОВНА ТРУДНІСТЬ У ПОРОЗУМІННЮ МІЖ ФРАНЦІЄЮ ТА ІТАЛІЄЮ. ЩЕ НЕ ВИРОБИЛИ ПРОГРАМИ ПРАЦІ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН (Англія), 28 січня. — Вчорашне засідання голов делегацій на морській конференції не закінчило наміченої роботи. Ще й досі не вироблено програми роботи конференції й навіть не призначено дня для слідуючого пленарного засідання. Все засідання було присвячене спорови французького представника з італійським.

Спір між ними доходив часами до того, що здавалося, що вони спорять між собою над розвязанням питання: чи скорше вродилася курка, а потім яйце, чи спершу яйце, а потім курка. В такому спорі збавлено цілий день і засідання нарад голов делегацій не прийшло до жадного позитивного рішення, а тому має продовжуватися сьогодня.

Очевидно, найбільша трудність буде лежати в тому, що Італія не захоче уступити зі свого домагання права тримати в себе військову фльоту такої ж саме сили, як Франція. Кожна з цих держав думає, що Америка піддержить її точку погляду, але американська делеґація мовчить. Правдоподібне є те, що Америка не виступить проти Франції.

СКАНЦЕЛЮВАЛИ БУДОВУ ДВОХ КРУЖЛЯКІВ.

ЛОНДОН (Англія), 28 січня. — Щоби показати добру волю в прагненню до обмеження військової фльоти, англійське правительство припинило будову нових двох кружляків у 10,000 тон поемности кождий. Цей крок правительства викликав критику англійської преси.

Крім того готуються до знищення ще чотирох кружляків, збудованих підчас війни. Ці кружляки в 1936 році малиб досягнути свого „старого віку".

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАГАНДА В АРМІЇ.

АРЕШТОВАНО ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ, ЩО ВІВ КОМУНІСТИЧНУ ПРОПАГАНДУ В ФРАНЦУЗЬКІЙ АРМІЇ.

ПАРИЖ (Франція), 28 січня. — Після довгої праці та слідкування військовій контр-розвідці пощастило викрити агентів, які вели комуністичну пропаганду в армії. Влада арештувала пятьох молодих Парижан, котрі служили в 12 гарматнім полку. Вони були тим осередком, що провадив пропаганду в 40 французьких полках, розташованих на кордоні.

Крім того в Нансі арештовано нотаря, якого вважають звязковим між московськими комуністичними агентами та пропаґандистами в армії. Через нього йшли гроші на пропаганду та інструкції. В помешканню його знайшли багато матеріялів у справі організації пропаганди в армії та відозви з закликом до бунтів у війську. Сподіваються, що тепер пощастить викрити всю організацію комуністичної пропаганди й зліквідувати її.

ІМЕНИНИ ЕКС-КАЙЗЕРА.

ДОРН (Голяндія), 28 січня. — У своїй палаті бувший німецький кайзер Вільгельм відсвяткував іменини 71 року свого життя. Святкування було не таке гучне, як у минулих роках. На святочнім обіді були присутні лише члени його фамілії та небагато найближчих кайзерови бувших придворних достойників.

ЗДОБУВ СОБІ ПОМИЛУВАННЯ.

БЕРЛІН (Німеччина), 28 січня. — У місцевому суді відбулася розправа над паном Мюлером, який на малому човні переплив океан з Німеччини до Америки. Раніше він просидів у вязницях загально яких двадцять років за крадіжки. Вийшовши востаннє з вязниці, він рішив доконати такого вчинку, щоби його кримінальний рекорд забувся зовсім.

Для цього він купив собі малий човен за 150 долярів. Але йому не повезло: той човен відразу потонув, а Мюлер ледви вратував своє життя. Тоді він з досади забрався до причалу й спалив там човен продавця, який продав йому негідний човен. Після того купив другий човен і відплив до Америки, хоч перед тим ніколи не бачив моря.

На суді він росповів про свої пригоди на морі, про те, як ратували його в Америці один раз прогибіційні судна, а другий раз ті, що возять горівку, як його зустрічали й витали в Америці та прославляли імя Німеччини й т. д. Оповідання його так вплинуло на суддю й на позовника, що Мюлерови простили його вчинок і звільнили від кари.

ЗАСПОКОЇВ ПАНІКУ.

БЕРЛІН (Німеччина), 28 січня. — Тут одержано повідомлення капітана пароплава „Монте Сервантес", який загинув зі своїм судном після того, як з нього були вратовані всі пасажири й залога. В цій каблеграмі капітан повідомляє, що коли серед пасажирів почалася велика паніка, якої не могла залога пароплава спинити, один кінооператор, що був пасажиром, забрався на високу скелю, біля якої розбився пароплав, і почав звідти фільмувати сцену на покладі корабля.

Це скоро заспокоїло пасажирів і навіть викликало у них гумор, що дало можливість залозі вратувати всіх пасажирів. Сам капітан відмовився покинути пароплав і з ним пішов на дно моря, по кількох годинах після того, як усі були вратовані.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКА ЗГОДА.

БЕРЛІН (Німеччина), 28 січня. — Німецьке правительство опублікувало договір, підписаний з Польщею в справі ліквідації ріжних домагань Польщі та Німеччини, які були наслідками Великої Війни. Цей договір є додатком до пляну Йонґа. Він викликав велике невдоволення в німецьких націоналістичних колах.

(Дальше на 2-ій стор.)

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЛОДЬ ДО МОЛОДІ

Михайло Зеліско з Шикаго, Ілл., член Молодечого Департаменту У. Н. Союза, від. 214, переслав нам до поміщення слідуюче письмо:

„Мені скінчилося 17 років. В У. Н. Союзі стою я вже 13 років. І от тепер хочу вступити до Братства св. Василія Великого. Я тепер старший і вже не потребую принуки з боку инших, бо сам добре розумію вартість У. Н. Союза. Я сам пізнаю, що не даром наші люде називають Союз батьком. Бо він є ним. Бо без У. Н. Союза мало хто був би знав в Америці про наш нарід, а й ми самі не знали б навіть, як себе називати. Дотого я сам переконався, що Союз зробив велику й спасенну роботу, бо втягнув наших людей до асекурації й дав забезпечення на случай нещасливого випадку.

„Розважуючи те все, я не можу зрозуміти, як може молоде покоління відступати від У. Н. Союза. Прецінь наша молодь покінчила школи, вона мала нагоду набрати більше знання як наші батьки, вона й повинна ще більше дбати про Союз, як дбали батьки. А тут виходить інакше. Наша молодь відступає від свого найліпшого батька й опікуна. Коли наші батьки не вступали колись до Союза в такім числі як повинні, то це ще можна собі витолкувати. Вони вийшли з неволі, біди і темноти. Вони не звикли будувати великих організацій, а то й не мали розуміння їх ваги. Але ми, молоді, повинні ту справу краще розуміти. Статут У. Н. Союза друкований по українськи й англійськи. Кождий може отже добре порозуміти, що там стоїть та якою доброю організацією є наш У. Н. Союз. Ми, молоді, як Американці українського роду, далиб собі дуже сумне свідоцтво й дуже мало скористалиб з американської школи, колиб ми не підперли такої доброї й на таких здорових основах побудованої організації.

„Минули Різдвяні Свята. Кождий з нас зробив якийсь дарунок своїм найдорожчим, але за нашого, всім нам дорогого Батька, за наш У. Н. Союз, ми забули. Йому не принесли ніякого „Кризмус-презенту". Що гірше. Ми ще відриваємося від нього, покидаємо його. Думаю, що молодь, просякнута здоровим американським духом, того робити не повинна. Ми всі, які були дітьми в Союзі, повинні перейти в ряди старших і инших ще притягати до Союза. Не попруть Союза ті, що вже в гробі, ні ті, що над гробом. В руках молоді — будучність Союза.

„Я прошу помістити тих кілька слів, написаних з щирого серця. Прошу дещо виправити, бо я не володію в письмі українською мовою так добре як англійською. Але як вмію, так пишу, щоби прислужитися добрій справі".

ПАМЯТНИК ПІЛСУДСЬКОМУ В СТОЛИЦІ ПОКУТТЯ, А НОВА КАЦАПЩИНА

(Оригінальний допис до „Свободи").

(Покінчення).

Досить, що в р. 1928, щоби почтити зосібна память тих мучеників, що таки в Талергофі повмирали — заложили москвофіли у Львові спеціяльний **талергофський комітет,** а крім того повстають такі комітети в краю, ставлять на цвинтарах осібні **памятні хрести,** а їх посвячення обходять з великим торжеством.

Той головний талергофський комітет у Львові позістає в руках кацапів-**опозиціоністів з „Русского Голосу",** однак і кліка М. Бачинського старається використати талергофський клич для своїх цілей, цілей угодово-хрунівських. та, на жаль, знаходить відповідну поміч в краю, у всяких попів-москвофілів, зосібна — у „талергофських мучеників".

Для ілюстрації подам тут коротко опис такого „свята в память мучеників Талергофа", яке устроєно недавно в **Ляшкові,** радехівського повіту, заходом тамошного пароха **о. Йосифа Яворського** і його жінки.

Мало там зійтися до 4,000 народа, а многі делегації принесли і вінці на памятний дубовий хрест, поставлений на кургані, висипанім місцевими шкільними дітьми.

Службу Божу відслужив о. **Ем. Каленюк,** парох Пісочної, сам також бувший талергофець, та попровадив потім процесію на цвинтар, де посвятив памятний хрест і виголосив палку промову про терпіння нашого народа в таборах і тюрмах Австрії підчас війни. З великим натиском підніс він звірства, яких допускались на інтернованих земляками відкомендований до Талергофу ляйтнант **Чировський** — тепер адвокат в Бродах.

По о. Каленюкови промовляв і тут провідник кацапів-угодовців **М. Бачинський** зі Львова, котрий зазначив, що польскі офіцири, приділені до Талергофу, відносилися дуже людяно до інтернованих. І редактор угодового „Голосу Народа" **Яблонський** сказав тут також пару слів, — а пополудни, по хапатні у о. Яворського — відбулася в домі церковного братства „академія" з промовами о. Яворського і инших, зі співами і деклямаціями. Підчас тої академії лучилася подія дуже характеристична для тих кругів, що її і ціле свято устроювали. Ось що пише про неї „Голос Народа":

„От. Каленюк, яко предсідатель звернув увагу присутних на то, що нині можемо свободно собиратися і почтити память тих, що отдали жите за наші національні ідеали, не боячись переслідувань. Можемо то робити — сказав о. Каленюк — благодаря тому, що находимось вже не под германським ярмом, але живемо в границях **славянской Польщи,** котра дня 11-го листопада обходит 11-ту рочницю отзискания своей державной независимости. Ввиду того о. Каленюк, яко предсідатель, предложив собранию **вислати на руки президента Республики професора Мосцицкого і маршала Пилсудского привітственні телеграми,** яко доказ, що **наш народ цінит культурну свободу** і стремит до ней организовано".

Дуже би було інтересним довідатися від тих хрунів-кацапів, **яку то „культурну свободу"** для нашого народа бачать вони в теперішній Польщі.

Талергофське свято в Ляшкові стало причиною завзятої полеміки поміж львівським талергофським комітетом і комітетом лопатинським, котрий устроїв те свято в Ляшкові. Той комітет каже в оголошеній в „Голосі Народа" відозві, що таксамо не потребував дозволу на свято від львівського комітету, як не потребував його і від **белзського рабіна.** Під відозвою є підписи селян з одинацяти сіл Лопатинщини, по двох з кождого. Значить — угодова кацапщина має там вже значну опору.

Урядовий (з ласки польського уряду) комісар „Народного Дому" у Львові М. Бачинський не перестає на таким одним подвизі як у Ляшкові — але старається поширити свою хрунівську організацію і на инші сторони Сх. Галичини.

І так постарався він про скликання **довірочної наради в Галичи,** у котрій на думку „Голосу Народа" взяло участь понад 250 селян. До польських газет дав він вістку, що було їх навіть понад 300.

Тут він головно розводився над справою „Народного Дому" у Львові та над інтригами обох львівських кацапських клік проти себе. Його адютант, редактор **Яблонський** „остановлялся — як каже в „Г. Народа" — подробно над сущностью програми „Русской Аграрной Партії", котра для здійснення своїх ідей подготовляе свідомость селянських мас **в справі їх клясових інтересов".**

Одним словом — кацапи-угодовці стараються позискати селян покликанням на оборону їх клясових інтересів, але на ділі — якуж оборону можуть вони їм дати? Ті кацапи стараються конче заложити у Львові **російську гімназію,** але чи це буде обороною інтересів наших селян, котрі по російськи навіть не розуміють?

Щоб і не говорити, то кождий пізнає, що в цілій тій затії з „Русскою Аграрною Партією" є очивидна рука наших національних ворогів, котрі вже віддавна так спритно уміють послугуватися старою римською методою: **„розділи їх, а потім пануй над ними".**

Для ілюстрації, до чого доводить така новомодна кацапщина, наведу ще ось який факт.

В тім самім Галичи, де п. М. Бачинський мав зібрати на своє хрунівське збіговисько **250** людей — хотіли Українці устроїти свято 1-го листопада і в тій цілі, устроїли в церкві могилу, а на ній поставили гарний березовий хрест.

Однакож в ночи перед святом закрався хтось до церкви та могилу розкинув, а хрест поломив. Очевидно, що могли це лише кацапи зробити і зробили.

Якаж сумна проява, коли власні діти виступають проти торжественного обходу на честь того дня, коли Рідна Мати скинула з себе бодай на час ворожі кайдани!

Поставлення памятника Пілсудському в Коломиї та відкриття його при чинній участи рішучого ренеґата М. Бачинського не повинно нас ні на хвилю бентежити. Окупанти все і всюди старалися найти поміж окупованими зрадників та при їх допомозі деморалізувати маси завойованого народа.

І чи мало було таких зрадників поміж Італійцями, в часах, коли Австрія тримала під своїм чоботом плодовиту Льомбардію та пишну Венецію?

Чи мало було „запшаньцуф"-Поляків під царським режімом у Конґресівці? А в Австрії — чи не був визначний польський письменник Качковський — тайним аґентом, шпіоном?

Хруні, зрадники, провокатори — це доконечні зявища підчас кождого визвольного руху, і подай Господи, щоби у нас їх менше було, як було у Поляків за того не цілого півтора століття їх „поневолення".

А впрочім — най їх буде кілько хоче — коби лише решта народу трималася крепко і не подавалася.

Певна річ — **відновлення кацапського руху** у Сх. Галичині — це проява сумна і дуже прикра. Але передовсім: кацапство не може у нас бути вже таке сильне, як було перед війною, коли-то царська Росія величезні суми рублів пхала у бездонні „кармани" ріжних Венедиктів Площайських*) і товаришів. Теперішна „владза" попирає вправді шайку М. Бачинського — але Поляки взагалі дуже скупі в таких справах тай ласка їх така „на дуже бистрім кони їде". Їх політики — правду сказавши — задурні, щоби бодай такого М. Бачинського відповідно використати.

А далі — і на це ще памятати треба: змосковщений Українець чи у нас, чи навіть на Великій Україні — ще може відмосковщитися — але **спольщений,** котрий звичайно і на ляхівство переходить — **не відпольщиться ніколи!**

До того, підчас нашої війни з Поляками трималися кацапські села надзвичайно гарно, а кацапські священики — також. Селянин, що навчиться читати кацапські часописи — читати буде з часом і українські і много вже селян-кацапів — стало дуже ревними Українцями.

Очевидна річ, що той новий гатунок кацапів-угодовців є дуже шкідливий. Але з нього відділяться поволи дійсні хруні, а другі або стануть опозиційними кацапами, або таки навернуться до українства.

Поживемо — побачимо!

А що до таких **„народових цяцок",** як поставлення памятника живому Пілсудському у самій столиці Покуття — то нас і це бентежити не повинно.

Москалі виставили були у **Варшаві** на Саськім площі **величезний собор** з пятьма золоченими копулами — а то як видимий знак свого панування над Польщею. А тепер? **І сліду найменшого нема по нім!**

То мав би памятник, тих кількадесять сотнарів спіжу на ринку в Коломиї, постояти довше як той собор?

Але мусить ще богато, богато поплинути — і то, на жаль, не лише води в Пруті...

*) І. Франко написав 52 років тому навіть думу про „Маледикта Плосколоба".

Іван Гуцуляк.

МЕКСИКО Й МОСКВА.

Рівночасно, як Москва має трудности з анґлійським урядом, з яким тільки що навязала дипльоматичні зносини, свої зносини з Москвою зірвало Мексико.

Се зірвання важне не з огляду на економічні наслідки, бо таких воно певно мати не буде, а з огляду на престіж Москви. Нема сумніву, що се підриває престіж, коли дипльоматичні зносини зриває держава, котра була першою державою на американському континенті, що признала большевицький уряд.

Чому саме мексиканський уряд був першим з американських урядів у визнанню большевицького уряду Росії? Мексико бачило в Москві брата по терпінню. Мексико терпіло тоді від чужого імперіялізму, і йому здавалося, що Росія теж терпить від чужого імперіялізму. Мексико бунтувалося проти вмішування Америки у внутрішні справи Мексика, і воно думало, що в справи Росії теж мішаються чужі держави. Звідти пішли симпатії Мексика до Росії, які й штовхнули мексиканський уряд визнавати большевицький уряд у Москві без оглядання на становище других американських держав.

Чомуж тепер сей мексиканський уряд відправляє большевицьких дипльоматів та зриває дипльоматичні зносини з Росією? Причиною зірвання зносин були демонстрації комуністів по ріжних американських містах проти мексиканського уряду за згодою большевицького уряду в Москві. Мексиканський уряд станув на становищі, що мексиканські справи се справи мексиканського народа й уряду, а не справи Росії, московського уряду чи большевиків. Коли большевики хочуть демонстраціями заставити Мексико до певного способу поступовання, то се таке саме вмішування в чужі справи, як вмішування анґлійських, французьких чи яких инших імперіялістів у справи Росії. Проти сих послідних умішувань анґлійських та французьких імперіялістів у справи Росії Мексико протестувало визнанням російського уряду. Та тепер сей самий російський уряд своїм поступованням показує, що він не шанує тих засад, в імя котрих він апелював до світа проти чужих імперіялістичних посягань. Иншими словами, російський уряд, що протестував проти чужого імперіялізму, самий допускається огидних імперіялістичних учинків. З того огляду московському урядови не належиться визнання. Коли він його дістав, то його треба відкликати, як добуте обманом.

Добре діється, що світ пізнається на московським імперіялізмі.

Вільністіс (Kaunas).

ЛИТВА.

(6)

Перевіз.

Вибудувана за царських часів залізнична сіть на Литві відповідає не так господарським інтересам країни, як радше окремим стратегічним цілям імперіялістичної політики царської держави. Будова залізничих шляхів поблизу німецького кордону була взагалі заборонена. Від часу окупації Вильна 1920 р. зрабовано Литві її найголовнішу залізничу лінію. При перебранні залізниць литовським урядом стверджено, що 30% двірців були знищені. Колісний матеріял забрали в цілости Москалі. На основі литовсько-совітсько-російського мирового договору з 12. липня 1920 р. повернено Литві певну кількість паровиків, особових возів та товарових возів. Також Німеччина звернула назад залізничий матеріял. Литовський уряд приступив негайно до відбудови залізничого шляху Каслю-Руда-Маріямполь-Шештокай та вів цю працю без закордонної помочі. 1. січня 1927 р. мав литовський залізничний шлях 1.183.63 клм. довжини, з чого 223.27 клм. були двоторові, а 956.23 клм. — однотторові. Наведені цифри виказують збільшення залізничого матеріялу:

	1921	1924	1927
Паровиків	109	119	163
Особ. возів	179	238	342
Товар. возів	1,369	2,897	3,896

У 1923 р. перевезено 4,353,571, у 1926 р. 5,355,280 подорожуючих. У тімже часі підвищився перевіз товарів з 1,154,782 до 1,327,834 тон. Не зважаючи на роки 1924 і 1925, в яких направи й новобудови спричинили значні витрати, виявляється залізничий рух цілком рентабільним. У 1926 р. доходила надвишка приходів до 3.340.514, а в 1927 р. до 4,473,021 літів. Провізний рух подвоївся у 1927 р. супроти попереднього; приходи виносили 35,972,156 літів. Під цю пору опрацьовується три залізничі проєкти. Справа іде про наладнання прямого залізничого звязку з пристанню Клайпеда.

Литва має 2,758 водного шляху, з яких 481 клм. є пароплавоносні; 1,977 клм. є сплавні. Головна ріка Немен (Неманас). що її пароплавоносний шлях виносить 419 клм., а сплавний 494 клм. Після прилучення виленської области виноситиме цей шлях 834 клм. довжини. Пересічно перевозиться в рік на литовських ріках 175 тисяч подорожуючих, 20 тисяч тон товару, 150 тисяч кубічних метрів дерева і т. д.

Литовська пристань Клайпеда лежить над гирлом Немену і вона була до війни місцем переладовування для литовського та білоруського дерева. Після того як Литва перебрала пристань, поглиблено її на 9 метрів більше так, що пароплави можуть заїжджати з тонажем до 10 тисяч тон. Число товарових складищ треба було в наслідок сильнішого вживання пристані, головно з причини збільшеного вивозу литовських аграрних продуктів, значно збільшити. Тепер будують там великий елеватор та холодні, що їх видатки досягають 39 міл. літів. Уряд старається зробити пристань все більше пристосібленою до широкого вжитку. Видно це з факту, що витрати в роках 1925—29 піднеслися до 7,189.840 літів, підчас коли прибутки виносили тільки 1,344,694 літів. Після налагодження нових залізничних звязків з Кавнас і середущою Литвою пристань набере, природно, ще більшого значіння. Вивіз через Клайпеду можна піднести до 773 тисяч тон, а привіз до 442 тисячі тон, виключаючи при цьому російський провізний рух. Слідуюча таблиця показує розміри перевозного руху в часі від 1913 й 1921—28 р.:

ДОВІЗ.

Рік	Ч. пароплавів	Зазн. тони	%
1913	789	303.001	100
1921	609	146.704	49
1922	706	199.450	66
1923	652	211,374	70
1924	694	266,774	88
1925	748	328,688	108
1926	717	344.436	113
1927	831	470,897	124

ВИВІЗ.

Рік	Ч. пароплавів	Зазн. тони	%
1913	791	305,988	100
1921	660	147,010	48
1922	704	202,889	66
1923	667	203,894	70
1924	707	266,550	87
1925	745	327,144	107
1926	719	349.786	114
1927	828	428,760	122

До пристані прибули в році 1927, 445 німецьких, 144 шведських, 75 данських, 57 англійських, 27 норвежських, 25 латвійських, 14 французьких, 5 естонських, 4 фінських і 2 американських пароплавів. Про систематичне звищення з року на рік товарового обороту подає перегляд слідуюча таблиця:

Рік	Вивіз у тонах	Довіз у тонах
1923	82,659	120,928
1924	143,535	294,611
1925	139,114	356,654
1926	165,417	398,697
1927	145,148	492,502

Вартість вивезених товарів піднеслася з 44,642,013 літ. в 1924 р. до 67,933,567 літ. в 1927 р., — довезених з 45,071,956 до 131,712,718 літів. Приготовлення до створення власної торговельної фльоти вже майже зроблені: як довго Вільно остає під польською займанщиною, неможливо у повнім обемі використати пристань Клайпеди. Великі можливости несе за собою ожидане в найближчих роках підвищення німецько-російського транзитного руху.

Від хвилі відзискання своєї державної незалежности виказує Литва значні поступи на всіх ділянках, національного й господарського життя. У країні панують упорядковані відносини, валюта є одною з найбільш твердих в Европі, державні фінанси в повні задовольняючі, торговля та промисл виявляють повільну, але зростаючу тенденцію розвитку, засоби перевозу крок за кроком розбудовуються, підноситься купівна сила, а з нею загальний рівень життя. На культурному полі можна відмітити інтенсивний поступ народної освіти на модерній основі, як рівнож замітна підтримка письменства, науки та мистецтва. Якщо порівняти сучасні відносини з передвоєнними, необхідно назвати досягнення міжчасу подиву гідними. Зовнішньо-політично остає Вільно як передтим так і тепер ціллю всіх національних зусиль. У цім, відношенні всі Литовці, без огляду на партії, є однозгідні.

(Конець)

НА ТЕМИ ДНЯ.

ЗБИТІ З ПАНТЕЛИКУ.

Збаламучені русофільством наші брати з Галичини й Закарпаття самі остаточно заплуталися в означенню своєї народности. Одні називають себе „русскими", другі „Русинами", треті „Карпатоpосами"; вже знайшилися й такі, що називають себе „Украіно-Русинами" й т. д. Все це робиться тому, щоби не назвати себе справжнім національним імям, яке покриває всі льокальні назвища українського народу, — імям Українців.

Таким баламутством в національній назві москвофіли лише завдають шкоду тій українській еміграції, котра виступає під прапорами з тими чудернацькими назвищами. Вони підривають силу власних організацій і остаточно женуть своїх земляків до повної денаціоналізації. Навіть діти стидаються називати себе іменами такої народности, якої в дійсности не було й про яку історія не знає. Вже й діти починають розуміти, що то штучно створені ворогами українського народу льокальні його назвища, щоби лекше було панувати над несвідомою масою.

В імени „Українець" є повний зміст програми політичного, національного й соціяльного визволення нашого народу, а инші назвища України є лише печаттю повного рабства й національної сліпоти тих, хто приймає їх для себе. Вони накинуті тими, котрі уярмили український нарід і котрі стараються далі тримати його в рабстві.

МНОГОЯЗИЧНІ ҐАЗЕТИ.

Коли береш у руки якунебудь русофільську ґазету, котра видається в Америці, то з неї наявно бачиш, до чого розклад дійшов між „русскими людьми", які ніколи не бачили й не знали Росії. Такі ґазети, щоби догодити всім групам русофілів, змушені друкуватися аж в... чотирох мовах: англійській, московській, церковно-славянській та „карпаторуській". Отже кожному є потроxи, але цілого нема, як взагалі нема цілого й однолитого фронту серед русофілів.

В тих ґазетах ведуться завзяті полеміки на тему, як себе називати. Блукають і блудять серед білого дня поміж чотирма соснами русофільства, а не можуть знайти справжнього свого національного шляху. Можливе, що це все є їх спільнотою з „русскими", Москалями, які в Пошехонію корову тягнули на хату, щоби вона паслася на даху. Ті „пошеханці" відомі були з того, що завжди блудили поміж чотирма соснами, що тепер роблять наші москвофіли.

ЛАТИНСЬКА АЗБУКА.

Радянський уряд Росії думає з першого січня 1931 р. завести латинську азбуку для російської мови. Таксаме мають латинку поширити й на українську мову. Справа латинки для української мови не є новою справою. Про неї вже велися довші балачки й багато писалося кілька десятків років тому.

Тепер російська Академія Наук висловилася за введення для російської мови латинки. Треба сподіватися, що цією справою займеться також Українська Академія Наук, щоби не прийшла знову з Москви якась нова „ярижка" в латинці, котра знівечить і запсує транскрипцію українських слів.

Очевидно для означення українських звуків в багатьох випадках треба инших знаків, ніж у московській мові, й цю важну справу не можна занедбувати, щоби знову не калічити української мови латинкою, як колись Москва калічила її „ярижкою" зі своїми „ятями" та „твердими знаками".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕНЬКОЛЮБЦІ.

Ненормальні умови політичного, національного та громадського життя на Україні витворили серед Українців особливий тип людей, що „дуже люблять та кохають свою Неньку Україну". Це тип дуже чулої і сентиментальної людини, котра в кождім випадку ніби в потребі, а ще частіще без потреби плаче над долею України, виявляє на словах любов до своєї неньки, говорить, що готовий служити їй до загину, тощо. Як правило, тип таких людей не є волевий, але безрадних плаксіїв, з яких і користи для „Неньки" України стільки, скільки її може бути взагалі зі сліз, „охів", та „дохів".

Така людина, щоби не робила, то все робить для „Неньки України". Пяною напивається для „Неньки України", гопака відшкварює при пяній забаві, свариться по дурному з приятелем, чи з ворогом тощо — все для „Неньки України". До таких „неньколюбців" часто попадають і дійсно щирі патріоти, але чулої вдачі, котрі розписують ґратуляції, подяки ріжним „діячам" та „великим людям", псують часто папір і марнують час своїми писаніями й розмовами пустими й все для тієїж „Неньки України". Не волева, а сентиментальна людина не може поставитися критично до жадного прояву національного сентименту, не може розібратися в тому, що є дійсно корисним для української національної справи, а що є лише розвагою, забавкою, блофом, чи потіхою чиєїсь власної вигадки й тому подібне. Вона не може розібратися, що багато є таких „українських патріотів", чи „любителів українства", котрі лише профанують саму ідею українства та українську справу, часто прикриваючи зовнішньою формою свого українофільства власне неробство.

Міжтим багато ворогів української державно-політичної ідеї натягають на себе плащик „малоросійства", а тепер його називають уже по модерному: „українства". Під покришкою цього плащика вони видають себе за щирих приятелів української ідеї, стараючись звести її на манівці історичного бутафорства, етнографізму та прикрої „малоросійщини". Частина таких „приятелів" українського народу свою роботу робить на зло української справи свідомо, а частина несвідомо. А серед українських „неньколюбців", котрі живуть своїм почуттям, а не розумом, такі „малоросійствуючі патріоти" викликають телячу радість. Неньколюбці тоді радо витають таких людей, заражених „малоросійським" мікробом, називають їх часто великими діячами й спасителями українського народу. Тим вони, замісць боротьби з тими шкідниками, що українську ідею зводять на манівці „малоросійства", підтримують морально тих шашелів, які гризуть і підточують сили українського дуба національно-політичних та державних стремлінь.

Українство вже давно виросло з того стану, коли воно старалося підбирати всяку „малоросійщину", щоби згодом обернути її у свідому національну силу. Український нарід уже пройшов через горнило, в якому все те, що могло перетворитися в крицю національної свідомости й однолітности, вже мусіло перетворитися, а тому все те, що й досі залишилося в „малоросійському" сміттю, повинно бути виметене з поля національного й розвіяне по світі як непотріб. Український нарід уже не потрібує людей з характерами, що посідають „малоросійську шатость", а натомісць мусить свої лави скріплювати лише твердим, як криця, націоналістичним і безкомпромісовим елементом.

Справа взаємовідносин України з її сусідами вже давно вийшла за межі політичної дебати, за межі компромісів, порозумінь та мирного розвязання. Вона тепер висить на вістрю меча й мечем лише буде розвязана та врегульована. Для такої боротьби потрібні міцні й однолиті кадри бойців та борців, як жаден шашель сентименталщини, хитання, компромісовости, „малоросійщини", тощо, не підточував би. Таких шашелів повинності безжалісно викидати на брук і розчавувати, бо инакше вони згризуть наш національний організм. Годі вже шукати якогось вибачення для ріжних угодовців, або для тих, що все сидять на двох стільцях: на стільці національному й компромісовости з ріжними ворогами. Шлях українського бойового націоналізму, котрий прагне до повного національного та соціяльного розкріпощення українського народу й як гарантія цього розкріпощення лежить у створенню української суверенної держави. Він не повинен бути підкопаний, чи перетятий тими, котрі й досі не освідомились та не знайшли самі себе.

Час уже минув, коли наш нарід та ріжні національні діячі радувалися з кожного прояву „неньколюбства", коли служення української національній ідеї було подвигом, що заслугував на признання та пошану. Тепер це служення вже стало обовязком, який мусить виконати кожний син свого народу, бо хто не виконає, той стає зрадником. Таксамо, як скажемо, в часи Вашингтона боротьба Американців за свою незалежність була подвигом і геройством, але тепер оборона своєї держави є обовязком для кожного громадянина Америки, а не самопосвятою й геройством. Ми вже повинні відкинути від себе всі атрибути „малоросійщини", а це: „неньколюбство", ріжні похвали, подяки, признання великих заслуг там, де їх нема й не було. Треба вже нам вилікуватися від того дикунського примітивізму, коли все, що ми робили, або все, що сталося в нас, то було небувале, величезне, ґрандіозне, чудесне й т. д. Треба вже позбавитися того, що кожна пригадка слова „Україна" ріжних „неньколюбців" приводила до нестями й вони готові були цілуватися з тими, що осмішували й понижували українську справу, роблючи її для себе прикрасою, як чогось екзотичного, чогось примітивного.

Українська національно-державна ідея тепер уже стала такою величезною, такою ґрандіозною й величною, що все „малоросійство" та „неньколюбство" у світлі її здається жалюгідним, непотрібним проявом, навіть більше того, огидною плямою, котру треба змити безжалісною рукою українського свідомого націоналізму, бо вона осмішує й принижує велич української державницької боротьби.

Час уже минув, коли свідоме українство старалося робити з кожного, хто лише проявить себе Українцем, патріота, а а того, хто дасть якусь квоту на українську справу — „заслуженого та великого діяча України", хоч той „діяч" лише мріє про похвали та про признання своїх „заслуг", а не робить це дійсно зі своїх переконань, що треба пособити свойому народові у визвольній боротьбі. Час уже пройшов, коли українофіли старалися гльорифікувати кожного, хто лише заявиться за українством та ще в додаток зробить якийсь приємний йому зовнішний жест. Тепер уже свідоме українство ставить инший критерій заслуг, цінности й вартости певної особи для національно-визвольної боротьби, бо вже був час кожному виявити свою вартість та значіння. Час слів та гарних жестів уже пройшов, а тепер потрібно щоденної титанічної, хоч иноді незамітної й кріпотливої роботи на шляху боротьби нашого народу за державність.

Отож не понижуймо святости й високости української державно-національної ідеї й ставмося критичніше до ріжних „неньколюбців", народних „героїв", „меценатів", „діячів" і т. д., а вміймо відділити дійсно здорове і плідне зерно від полови, яку вітер приніс на українське поле.

Іван Гаркавий,
Ню Йорк, Н. Й.

Степан Мусійчук.

СЛАВНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ БАЛЄТМАЙСТРОВИ

ВАСИЛЕВИ АВРАМЕНКОВИ.

(Присвята).

Орле сизокрилий степів наших рідних!
Ти вітром легоньким світами гуляєш,
Ти світу розносиш про гордість Вкраїни,
Ти крилами слави її здобуваєш!

Літай же високо до сонця за хмари,
Літай до зір ясних в синім небосклоні;
Постав нашу славу, минувшини чари,
Постав на блескучім і яснім сіоні!

Гуляй буйним вітром, шуми Дніпром дужим,
Брени гір річками, заграй Чорним морем!
Скажи перед світом, до нас так байдужим,
Що люд наш не згине, хоч битий все горем.

У Твоїх веселих і гордих гуляннях
Встають перед очи козацькі походи,
Шляхи всі чумацькі і їх вандрування,
Січові побіди: Умань, Жовті Води.

Всі Твої юнацькі танці і змагання
Малюють нам нашу нещасную долю,
Малюють всі наші війни й поривання,
Богданову славу — України волю!

Гуляй же, наш орле і бистрий соколе!
Буди в нас дідівську завзятую вдачу!
Щоб ми погуляли іще раз на воли,
Щоб вільну витали землицю козачу!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На будову Дому Інвалідів.

Українська Жіноча Громада в Ню Йорку пересилає 100 долярів як ювилейний дар пятилітнього істновання товариства. Зложили слідуючі: Анна Мулик 10 дол., Анна Йосик 10 дол., Анна Мандзій 10 дол., Катерина Берків 10 дол., Юля Гопліцька 10 дол., Юля Муращуківа 10 дол., Марія Дідоха 10 дол., Пелагія Дембіцька 10 дол.; Юлія Ярема 5 дол., Стефа Абрагамовська 15 дол.

Пелагія Дембіцька.

Баба сповідалася: Я согрішила, бо, — придивившися в зеркалі, тішилася і дуже згорділа, що я така гарна.

Священик: Се не гріх, бо тобі лиш так здавалося.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Смерть не спить, але сповняє свій обовязок якнайточніше, не звертаючи уваги, хто і який: бідний чи богатий, обезпечений або ні, молодий, старий, великий чи малий. Усе те вона косить мов косар сіно й ніколи не може насититись. В послідних роках статистика виказує, що **найбільше** число людей умирає між **30 і 45 літами життя.** А скількиж є ще наших братів і сестер Українців в цім віці, що не обезпечились в Українськім Народнім Союзі. Мовляв, я маю ще час, я ще молодий (молода), як буду старим і смерть за порогом, то тоді я до **„спулку"** запишуся. Пощо платити так довго, а при тім богато й богато всяких викрутів.

Просвічені не чекають старости, але вступають в члени Укр. Нар. Союза молодими й розпочинають своє „посмертне **конто"** місячними, малими вкладками для сиріт (вдів і вдівців) і для себе на похорон. Між такими просвіченими була й наша члениця, покійна Марія Ґринечко.

Покійна Марія не була вдоволена, що лише її муж Іван Ґринечко був членом Укр. Н. Союза. Вона розуміла вартість і працю У. Н. С. і по одруженню з Іваном Ґринечком в короткім часі вписалася до т-ва Сокіл, від. 218 УНС.

Покійна Марія Ґринечко була щирою Українкою, взірцевою членицею й працівничкою у відділі. Була доброю мамою, котра своїх малих двох дітей гарно виховувала. Вона радо й вдоволено працювала дома і в товаристві, якому майже всі свої вільні хвилі віддавала через останні 4 роки виключно для відділу, не предвиджуючи, що смерть за плечима. Покійна вступила до т-ва Сокіл 20 травня 1923 р. По короткій, а тяжкій недузі померла в шпитали дня 21 січня с. р. о год. 7 рано, проживши всього 33 роки, полишивши мужа Івана і двох сиріт: Володимира й Анну.

За невтомну працю для відділу наше членство відплатило покійній Марії численним здвигом в її похороні, котрий відбувся дня 23 січня с. р.

Володимир й Аночка стратили свою добру маму, муж Іван, вірну подругу, а відділ щиру робітницю. Нехай буде Їй у прибраній, але вільній батьківщині земля пером!

Дмитро Стецьків,
член УНС.

Хрестикова задача.

— Хочете вступити до мого офісу, а чи можете виказатися якимись посвідками?

— Так. Я одержав дві нагороди за розвязки хрестикових задач.

— Це дуже гарно, але я потребую такого, що виказався би посвідкою за працю в офісі.

— Та я розвязав ці хрестикові задачі саме в офісі, в якому я досі був занятий.

Рангґільда Свенсен.

РІДНА ЗЕМЛЯ

(Із шведського).

Акке Зедеркунд вернув до дому з поля з дощу, що заносив недалекою весною. Обшкробав до ножа біля порога чоботи, обліплені землею, бо Ґунільда зараз бурмотіла би, колиб наніс болота в чистеньку хату. Сіньми. що потопали вже у сумерку, ввійшов у хату.

Бабуся біля печі підвела голову та глянула на внука. Ґунільди не було в хаті.

— Де Ґунільда? — спитав Акке Зедеркунд.

— В коморі. Небаром матимете дитинку!

Акке Зедеркунд переляканий і врадуваний стояв у півсутінку в кімнаті та глядів на порожнє місце. Уста його дрижали, він обернувся і вийшов із хати.

На дворі постояв Акке хвилину неповорушно під сінешним вікном і наслухував весняної пісоньки птички. В усміхнену весну привів він Ґунільду з Мальме на зедеркундський хутір. Зпочатку сподобалося їй богате селянське господарство, благословенна країна. Та осінню і зимою вона змінилася. В темні вечорі з дрижучою тугою говорила про море світла гарного міста Мальме, про тамошні розривкові льокалі та про гнітучу скуку тут. Вони стали для себе чужі, вони, що тоді в Мальме запалали такою горячою любовю. Як гордо показував Акке молодій жінці свій маєток, свою земленьку, свою батьківщину, яку Зедеркунди здобули собі мозолистими руками та неодною каплею поту. А тепер хутір осамітнів, бабуся частенько дивна на свої старі літа. Та чиж не було радощів? Таємних радощів серця, ока. Таємної насолоди душі? Коли молоді засіви сходили, коли филювало море благословенного колося при пестрому співі жайворонка, коли зпоміж збіжа визирали червоні маки, а дикі рожі так дуже й так диво пахли, коли ночі ставали душніші.

Що правда, лише справжній Зедеркунд переживав ці чуда, бо він тілом і душею вріся у рідну землю. Ґунільда не була ще Зедеркундкою. Вона ступала рівнодушною ходою по всьому, що для Акке було святе. Про свою будучу дитину думала з жахом, що це буде Зедеркунд, отяжілий та самітний як Акке. це вона знала. А ось приходить ця дитина на світ, може вже й народилася. Чи завдяки дитинці переміниться її мати, як сподівався та бажав Акке?

Наймичка схвильована збігла по сходах, наче на крилах. Дух запирало їй:

— Хлопчик, хлопчик, пане господарю!

Тепер уже мусів Акке вийти по сходах нагору до комори, відки доходив сильний плач немовляти. Серце в нього змякло. Його рука, що хотіла бути ніжною, поклалася на Ґунільдине праве вохке рамя. Вона відкрила змучені очи. В них видно було проблеск. Акке вже давно не бачив такого розясненого її лиця. Воно знову так відмолодило її й зробило такою гарною, як тоді, коли Акке віддав їй своє серце.

— Хлопчик, — сказала вона так тихесенько. що того слова треба було здогадуватися. Він сильніше стиснув її за руку.

— Так, — сказав він загикуючись.

Та вона бачила більше, бачила його радість без слів у його очах, у його душі. Покірно поклала свою охлялу руку в його сильну та тяжку. Вона рада була сказати богато, та не знаходила слів. Знову пройшла хвилина. Як чоловік підійшов до колиски, щоби глянути на крикунчика, в очах Ґунільди засяяли сльози, як гляділа на атлетичну будову чоловіка.

За кілька днів Ґунільда була знову господинею дому, доглядала всього. Дощ усе ще падав, але вже ніхто не робив собі з нього нічого. Дощ був милий, корисний. І дрізд сміявся з нього. сідав собі на найвищім гребіни на стрісі стодоли та починав весняну пісню. Всі, що сиділи в світлиці при обіді, слухали. Молодий господар устав перший. Поклав жінці руку на плечі, нахилився трохи, щоби глянути їй у вічі та спитав:

— Може підеш зі мною? Я мушу це в поле.

Ґунільда похитала головою, як уже з дитини привикла була, до того.

— А не паде дощ? — сказала для викруту.

Рука Акке опустилася.

— Йду! — видущив крізь горло. І вийшов.

Ґунільда не глянула за ним. Зложила руки.

Бабуся на лавці під печею гляділа на неї пильно.

— Ти повинна була пійти з ним, — сказала вона зовсім без докору — тяжко людині, коли все мусить ходити сама одна. Що значить ціле місто повнісеньке рівнодушних людей, в порівнанні з одною одинокою людиною, якій ти цілим світом.

А коли Ґунільда мовчала, бабуся говорила далі:

— Чи ти не бачиш, як Акке кохає тебе? Та він мусить сумніватися, чи ти належиш до його світа. Докажи йому, що ти стала вже Зедеркундкою! Ти винна йому це за його безмежну любов. Ґлянь но у скриню Зедеркундів, що вже сотки літ стоїть там нагорі! Може тоді найдеш дорогу до серця Акке і його світу.

Ґунільда встала. Уста її зложилися вузенько наче шнурочки, лице було бліде. Не хотіла йти нагору, не хотіла заглядати в скриню, ні! Та щось силутало її до того. Як той стінний годинник чикав. Друга година. Яка це гарна була ця скриня, геть уся вкрита різьбами та пооббивана цвяшками із золотими голізками. Впереді видніли букви: „А. Ґ. 1614". Ґунільда гаразд знала, що це були імена, які Зедеркунди мали від непамятних часів: Акке і Ґудрун! У цій скрині був колись шлюбний одяг її предкині.

Ґунільді, що зросла у великім місті, було це чуже й казочне. Всетаки виглядало воно їй чудовим, що були люди, які так вірно й гордо придержувалися давньої традиції, що зберігали наслідство батьків для своїх потомків. Ґунільдина рука здрігнулася на віку скрині. Її дитина також належала до тих потомків, мала право на хутір Зедеркундів. Ґунільда рішилася відчинити скриню. Здумілася, бо скриня була пуста. або ні, на самім дні лежала книжка, оправлена в шкіру, старовинна. вишарпана, з написом: „Життя та звичаї на хуторі Зедеркундів".

Поважний стінний годинник замахнувся, щоби вибити годину. Ґунільда оглянулася довкола себе. Чверть на пяту? Знову глянула на це місце зі звичаїв і обичаїв Зедеркундів, що її найбільше приковувало.

„Коли на Зедеркундському хуторі народився хлопець, то мати, як встала вперше, несла дитину на ріллю, яку батько управляв, а яка живила його. Там вона простелювала дитинці мягенько на землі. Життєва сила плила із святої землиці у кров дитини та невгасима любов до батьківщини її батьків, щоби з неї виріс справжній Зедеркунд".

Чи Акке знав цю притчу? О, певно знав її, бож він був справжній Зедеркунд, якого колись його мати виносила на батьківську землю. Томуто мав він для рідної землиці невгасиму любов у своїй крови. Ах, Акке, Акке, яку то велику кривду заподіяла йому його найдорожча жінка.

Ґунільда встала з палаючими очима та пішла до комори, де спала її дитинка...

Акке ступав великими кроками у великих чоботях по вохкій землі, оперезався рядниною із зґрібного полотна, придержував її лівою рукою, а права вміло кидала зерно, яке до кількох місяців заміниться у филююче море колосся, тяжкого від цвіту та зерна. Акке пристанув і рукавом обтер собі чоло. Дощ перестав падати. Хмари геть розійшлися, повітря було прозоре, лагідне й ясне. Глибокою борозною надійшла Ґунільда, на руках у неї була добре обтулена дитинка. Акке пристанув здивований та глядів на неї. А потім зрозумів, що вона стала Зедеркундкою, бо принесла свого хлопчика, щоби й на нього на ціле життя сплила любов до святої рідної землі.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ У ЛЬВОВІ.

Рада „Союзу Українських Купців" скликала з нагоди 5-ліття існування цього Союзу на день 25. грудня Зїзд українських купців і промисловців. Зїзд відбувся у салі тов. „Бесіди" із такою програмою: 1. реферати; 2. дискусії та резолюції; 3. замкнення Зїзду.

Наради Зїзду відкрив голова „Союзу Українських Купців", радник Григорій Гануляк, після чого секретар п. Д. Конюх прочитав привіти від ріжних українських установ та окремих осіб. Дальше слідували реферати: 1. п. Дм. Конюха: Значіння організації купецтва; 2. М. Голубець: Історія українського купецтва; 3. посол Д. Паліїв: Торговля і промисл у національному житті; 4. д-р Ст. Біляк: Купецтво і промисл після світової війни; 5. проф. Ів. Чепига: Реклява в розвитку торговлі і промислу.

Загальна думка рефератів та провідна ідея Зїзду висловлена у привіті голови Союзу п. радника Григорія Гануляка: „Коли в нас була своя князівська держава, тоді процвітала в нас торговля, а наші купці були відомі в цілім світі. Сьогодні, хоч і важко нам воскресити в цілости наше славне минуле, то прийшовши до переконання, що не станемо модерною нацією, доки не створимо сильного середнього стану, цебто міщанства і доки тим чином не опануємо міст, ми взялись до розвитку нашої торговлі, до організації купецтва. Ціль нашого Зїзду — обміркувати справу дальшої успішної праці, в тім напрямі, щоби ввесь промисл і торговля нашого краю опинилися в українських руках".

У Зїзді взяло участь понад 160 купців, між ними найбільша скількість із провінції та багато гостей і представників українських організацій зі Львова.

Теорія та практика.

— Чи не боїшся, що вкінці твій чоловік здогадається та викриє твої любощі?

— О, за це я не боюся! Мій чоловік тепер дуже занятий писанням книжки „Про відгадування думок".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Д-р А. Т. Кібзей кандидує.

Місто Гемтремк замешкують ріжні народности. Подавляюча більшість населення, це Поляки. На другому місті щодо числа стоять Українці.

До цього часу горожане непольського походження віддавали при виборах свої голоси головно на Поляків та вибирали їх на ріжні уряди в місті.

Та прийшов час, коли Українці зросли до того числа та до такої політичної свідомости, що рішилися й собі добиватися своїх прав.

Тому саме українські організації рішили поставити кандидатуру д-ра А. Т. Кібзея на радного міста з рамени Українців. По довших роздумуваннях д-р Кібзей згодився кандидувати.

Цей крок треба повитати. Бо це сором, що Українці з Гемтремк не мали досі свого заступника в раді міста. Теперішне голосування буде отже свідоцтвом нашої національної і горожанської зрілости. Дотого д-р Кібзей як свідомий Українець являється пожаданим кандидатом, бо це Українець з крови і кости, котрий постоїть за нашими правами. Колиб наш кандидат провалився, то цим дали би ми собі дуже сумне свідоцтво. Чужинці, а особливо Поляки, затиралб з радости руки. Ще й ужилиб це як арґумент проти нас. Вони твердилиб, що коли ми не в силі вибрати на вільній землі Вашинґтона свого кандидата, то й не диво, що не вибираємо своїх людей в старім краю. Бо ми як тут так і там уміємо тільки плакати і нарікати на кривди, яких нема. Так говоритимуть Поляки. На це не забуваймо.

Тому, як прийде неділя 2-го лютого, всі як один спішім до Української Хати при Grayling улиці на всенародне українське політичне передвиборче віче, де буде говорити кандидат на радного, д-р Кібзей та другі місцеві бесідники. Ідіть всі! Це не д-ра Кібзея справа. це справа нас всіх. Приходіть сповнити свій горожанський обовязок, не для чужого добра й слави, але на свою власну користь.

Горожанин.

Молодий драматурґ заходив дуже часто до Шова, щоби прочитати йому свою драму. Вкінці Шов згодився та визначив молодому письменникові час на перечитання драми. Та ледви прочитав кілька рядків, Шов перебив йому та просив його, щоби відчинив вікно.

— Чи ви хотіли би, щоби сусід також слухав? — спитав молодший письменник наївно.

— Це ні, — відповів Шов — але я сплю звичайно при відчиненім вікні.

—о—

Адвокат боронить в суді такого, що вбив свою тещу:

„Панове присяглі! Ви його увільніть, бо він свою тещу вбив з милосердя. Хотів увільнити себе від того пекла, яке вона йому що днини робила".

ВІДОЗВА

МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ.

Від 1925 р. існує в Празі, в Чехословаччині, на підставі статуту, зареєстрованого владою Чехословацької Республіки, Товариство „Музей Визвольної Боротьби України", що має своїм завдашням збірати, зберігати й опрацьовувати всякого рода намятки, документи та інші матеріяли, що торкаються історії боротьби України за своє визволення і незалежність.

До цього часу Товариство вже зібрало дуже багато цінного матеріялу, музейних річей, архівів, як офіціяльних та військових, так і громадських та приватних. Завдяки щедрій допомозі відомого українського патріота п. К. Лисюка в Ню Йорку Товариство винайняло в Празі спеціяльне помешкання, де й розміщує тепер цінні музейні збірки.

Матеріяли Музею поділяються на 4 відділи: військовий, дипльоматичний, еміграційний і загальний.

Зверхній догляд над відділом військовим провадить ґенерал Михайло Омелянович-Павленко старший.

Дбаючи про збільшення музейних матеріялів та про забезпечення Музею потрібними коштами, а також з огляду на потребу для Музею придбати свою власну хату, Управа Товариства звертається до всього українського громадянства з закликом:

1. Вступати в члени Музею Визвольної Боротьби України.
2. Збирати й жертвувати для Музею матеріяли й кошти.

Громадян в Европі просимо звертатись безпосередньо на адресу:

Praha II., Ukrajinska Universita,
Stepanska ul. 49/II.

Управа Музею — Прага II.

Український Університет,
Степанська ул. № 49.

Уповноваженим Управи для організації американського комітету Музею є п. Калина Лисюк у Ню Йорку:

Mr. K. Lissiuk,

1476 Broadway, Room 503,

New York City, U. S. A.

На його адресу Управа Музею просить Українців в Америці засилати зголошення в члени, членські вкладки і пожертви грошима та матеріялами.

Управа наперед висловлює щиру подяку кожному, хто відгукнеться на цей заклик.

УПРАВА Т-ВА
МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ
БОРОТЬБИ УКРАЇНИ:

Голова: Проф. Д-р **Іван Горбачевський**, р. в.

Член Укр. Академії Наук у Київі;

Заступник Голови: Проф. Д-р **В. Сімович**, р. в.

Ректор Укр. Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі;

Директор Музею: Проф. **Д. Антонович**, р. в.

Ректор Укр. Університету в Празі;

Генерал **Михайло Омелянович-Павленко**, старший, р. в.

Завідуючий Військовим відділом Музею;

Заступник Укр. Університету в Празі: проф. **А. Яковлів**, р.в;

Скарбник: проф. **С. Сірополко**, р. в.

Член Управи: **Катерина Антонович**, р. в.;

Член Управи: проф. **І. Кабачків**, р. в.;

Член Управи: **Євг. Вировий**, р. в.;

Секретар: Доцент **Ф. Слюсаренко**, р. в.

DO YOU KNOW WHY --- An Actor Is Without Prestige in the Theater? INTERNATIONAL CARTOON CO., N. Y. 395 Drawn for this paper By Fisher

I AM CAESAR